

Kalendarium stanu wojennego w regionie częstochowskim (pierwsze dni)

13 grudnia

Przed północą oddział ZOMO wdarł się do siedziby Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Częstochowie, zomowcy łomami rozwalili dwie nowe maszyny drukarskie. Do południa tego dnia trwał strajk okupacyjny studentów Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Obecny tam Krzysztof Biało, następca aresztowanego przewodniczącego ZR, kierował akcją zbierania informacji o aresztowaniach. Po południu przeniósł się do Sali Rycerskiej na Jasną Górę, gdzie gromadzili się działacze „Solidarności” z miasta i regionu.

O godz. 11.00 w kościele św. Wojciecha w Częstochowie bp Franciszek Musiel poświęcił sztandar „Solidarności” Fabryki Pras Automatycznych „Wykromet” przy udziale kilkuset pracowników, a także dyrektora Leszka Tazbira, i sekretarza Komitetu Zakładowego PZPR Jerzego Peteckiego. Po Mszy pracownicy z rozwiniętym sztandarem pomaszzerowali do zakładu, milicja nie interweniowała. Podobne uroczystości odbyły się w Rudnikach koło Częstochowy, tam poświęcono sztandar „Solidarności” Zakładów Cementowo-Wapienniczych „Rudniki”.

W Gdańsku powstał Krajowy Komitet Strajkowy pod przewodnictwem Mirosława Krupińskiego (wiceprzewodniczący KK), w jego skład wchodził także Aleksander Przygodziński - członek Prezydium KK i przewodniczący „Solidarności” w Hucie im. Bieruta. Komitet ogłosił strajk generalny, żądając odwołania stanu wojennego i uwolnienia wszystkich aresztowanych.

14 grudnia

Strajk w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Remontowym Energetyki w Lublińcu. O godz. 6.00 rano Komisja Zakładowa przekształciła się w Komitet Strajkowy i ogłosiła strajk okupacyjny zakładu - w proteście przeciwko internowaniu działaczy „Solidarności” i zawieszeniu działalności związkowej. Do strajku przystąpiła prawie cała załoga obecna na obu zmianach - 1000 osób. Ok. godz. 18.00 oddziały ZOMO i wojska otoczyły zakład. Po obietnicy niewyciągania konsekwencji wobec strajkujących zakończono strajk o 20.00. Aresztowano przywódców strajku. Wyroki za organizację strajku otrzymali: Jan Andrzejewski, Józef Bartkowiak, Alek-

sander Wojciechowski - po 3 lata więzienia i Teresa Brol - 1 rok więzienia. Przewodniczący Komitetu Strajkowego - Ludwik Okwieka zdążył potajemnie opuścić zakład i przez 22 miesiące i 14 dni ukrywał się w okolicznych lasach. Internowani zostali m.in. dyrektor przedsiębiorstwa Jan Lewandowski oraz sekretarz KZ PZPR Józef Błaszczak.

Strajk w Fabryce Pras Automatycznych „Wykromet”, zainicjowany przez Komisję Zakładową „Solidarności” z przewodniczącym Edwardem Zaroślińskim. Strajkowało 200 pracowników. O godz. 10.00 sekretarz Jerzy Petecki otworzył „otwarte zebranie partyjne”, na którym wysunięto postulaty: odwołanie stanu wojennego i zwolnienie aresztowanych działaczy „Solidarności”. Dyrektor Tazbir poparł postulaty załogi i zawiesił produkcję. Obaj zostali usunięci z partii, dyrektora pozbawiono stanowiska, Petecki był sądzony za organizowanie strajku, a Zarośliński został internowany.

Strajk w Spółdzielni Inwalidów „Anka”, kierowany przez przewodniczącą Komisji Zakładową „Solidarności” Teresę Staniowską. Nie pracowało 200 osób. Budynek zakładu został oflagowany, nikogo nie wpuszczano na teren zakładu, który został otoczony przez ZOMO. O godz. 21.00 zdecydowano zakończyć strajk. Teresa Staniowska została aresztowana.

Strajk w Spółdzielni Pracy „Dzianilana”, aresztowano przewodniczącego KZ „Solidarności” Witolda Strąka.

W Kombinacie Budowy Maszyn „Sabinów” strajk wybuchł spontanicznie, załoga pierwszej zmiany domagała się powrotu aresztowanych działaczy „Solidarności”. Strajkowano także w Kombinacie Budowy Maszyn „Sabinów”, „Nitron-Erg”-u, przerwy w pracy odnotowano w „Polgalu”, Spółdzielni Inwalidów „Częstochowianka”. Przez cały dzień bez przeszkód działała Komisja Zakładowa „Solidarności” w Częstochowskich Zakładach Przemysłu Zapalczanego.

W Hucie im. Bieruta część pracowników wydziałów Obróbka i Montaż, Konstrukcje Stalowe oraz Remontowy (ok. 420 osób) na kilka godzin wstrzymało pracę. Powstał Komitet Strajkowy m.in. z Jackiem Kokotem i Michałem Woźnickim z Koksowni.

W Radomsku strajkowała pierwsza zmiana Zakładów Przemysłowych „Komuna Paryska” i 300 pracowników Zakładów Przemysłu Meblarskiego im. Gwardii Ludowej („Fameg”).

Ukrywający się na Jasnej Górze działacze „Solidarności” - Krzysztof Biało, Marian Magiera i Anna Woźnicka zrehabilitowali modlitwę do MB Częstochowskiej o uwolnienie aresztowanych i powielili ją na maszynie do pisania. Ok. godz. 17.00 SB weszła na teren klasztoru i aresztowała w brutalny sposób Krzysztofa Biało.

15 grudnia

W godz. 7.00-10.00 przerwano pracę na 2 wydziałach FSM „Polno”. Zakład nr 6 w Częstochowie, strajk został przełamany przez dyrektora.

17 grudnia

W Hucie im. Bieruta na wydziale Elektrycznym 200-osobowa załoga kilkunastominutową ciszą uczciła rocznicę wydarzeń Grudnia 1970 r., a pracownicy w Kombinacie Budowy Maszyn „Osiny” nałożyli czarne opaski. Takie same opaski nałożyli na wieść o masakrze w Kopalni „Wujek” członkowie „Solidarności” w Kombinacie Budowy Maszyn „Częstochowa” w Kłobucku.

Podczas rozklejania plakatów w centrum Częstochowy, m.in. „Jarużelski - morderca” oddział ZOMO aresztował Kazimierza Małuchnika, 21-letniego pracownika Kombinatu Budowlanego.

Zaczyna ukazywać się jednokartkowy, sprzedawany z samocedów, „Informator Częstochowski” - jedyna oficjalna lokalna gazeta. Wychodził co parę dni do początku lutego 1982 r., kiedy po przerwie wznowiono „Życie Częstochowy”.

22 grudnia

Pierwsze procesy za organizowanie strajków. Teresa Staniowska ze Spółdzielni Inwalidów „Anka” została skazana na 3 lata więzienia, także Witold Strąk ze Spółdzielni Pracy „Dzianilana” został skazany na 3 lata więzienia.

28 grudnia

Proces Aleksandra Przygodzińskiego. Za udział w Krajowym Komitecie Strajkowym skazany został na 3 lata więzienia, Sąd Najwyższy podniósł karę do 5 lat więzienia.

Proces Jerzego Peteckiego z „Wykrometu”, za kierowanie nielegalnym strajkiem, oskarżyciel żądał dla niego kary 3 lat więzienia. W drugim dniu rozprawy, 30 grudnia, zmieniono kwalifikację - za prowadzenie nielegalnego zebrania Petecki został skazany na karę grzywny 5 tys. zł.

29 grudnia

Rozprawa sądowa K. Biało i współpracowników działających w pierwszych dniach stanu wojennego na Jasnej Górze. Krzysztof Biało skazany został na 4,5 roku więzienia. Za to, że „pod pretekstem modlitwy nakłaniali do łamania prawa stanu wojennego” skazano Mariana Magierę na 3,5 roku a Annę Woźnicką na 1,5 roku więzienia.

30 grudnia

W Radomsku zatrzymano 4 członków nielegalnej organizacji NWP-Niepodległa Wolna Polska, którzy zajmowali się kolportażem i sporządzaniem ulotek.

1 stycznia 1982

Bp częstochowski Stefan Bareła ogłasza dekret o powołaniu Duszpasterstwa Osób Pozbawionych Wolności i Ich Rodzin - Ośrodek w Częstochowie. W prace Ośrodka zaangażowani byli bp Franciszek Musiel, ks. Marian Pabiasz i ks. Marian Duda oraz członkowie KIK: prezes Irena Makowicz, Bibiana Trzmiel, Stefania Łączka, Maria Dawidowicz i Ryta Turowska. Ośrodek zbierał informacje o internowanych i aresztowanych, objął pomocą materialną ich rodziny, czynił starania o zwolnienie osób internowanych i o polepszenie warunków w obozach. W styczniu objęto opieką ok. 300 rodzin uwięzionych z diecezji częstochowskiej.

Równoległe pomoc dla rodzin uwięzionych prowadzili Anna Bagińska (siostra internowanego Sylwestra Bagińskiego), Urszula Bał i Agata Ostaszewska, korzystając z prywatnych kontaktów w Warszawie i Krakowie.

W stanie wojennym w województwie częstochowskim internowano w sumie 196 osób oraz 6 z Radomska; 16 osób było internowanych dwukrotnie. Najwięcej, bo 28 osób, internowano z Huty im. Bieruta. W procesach politycznych skazano 55 osób.

Wojciech Rotarski